

zooals ik steeds op mijn colleges heb gedaan, in het licht te stellen, hoe Calvijn en degenen, die in zijn leerschool waren gevormd, trouw als ze waren aan de beginselen, die zij uit Gods Woord hadden geleerd, toch steeds een breed Katholiek standpunt hebben ingenomen, waar het ging om de eenheid der Kerk van Christus te handhaven, zoover dit mogelijk was met behoud der waarheid. Enghartig was Calvijn zeker niet, waar hij leerde, dat trots het diepe verderf, dat het Pausdom over Christus' Kerk had gebracht, toch in de Roomsche Kerk nog Kerken van Christus waren overgebleven, en hij den doop in deze Kerk bediend als Christelijken doop erkende, omdat God Zijn genadeverbond in deze Kerk nog niet verbroken had. Enghartig was hij niet, waar hij trots verschillen de Luthersche Kerk als zusterkerk erkennen bleef en alles heeft gedaan om de eenheid met deze Kerk te bewaren. Enghartig was Calvijn niet, waar hij zijn liefde niet alleen verpandde aan zijn eigen Fransche volk, maar als leeraar, leidsman en trooster optrad voor alle Kerken in Europa, waar het licht des Evangelies weer ontstoken was. Zoo is Calvijn wars geweest van alle sectarisme, dat zich opsluit binnen de enge wanden van zijn eigen Kerk en geen andere Kerk erkent of daarmee gemeenschap hebben wil. Voor zijn eigen Kerk mocht hij ijveren om naar den zuiversten vorm van Gods Woord haar in te richten, hoeveel moeite en strijd hem dit kostte te Genève, maar hij verbrak den band daarom niet met de andere Zwitsersche Kerken, al handhaafden deze de tucht niet, en evenmin met de Engelsche Kerk, al behield deze haar hierarchisch regiment. Al ging de waarheid Calvijn boven alles, ook boven de eenheid der Kerk, die hij liefhad en al heeft hij daarom, hoeveel strijd hem dit kostte, zooals hij zelf zegt in zijn voorrede voor de Psalmen, den band met de Roomsche Kerk verbroken, vooral nadat ze op het Concilie te Trente haar dwaalleer had vastgesteld, zoodat de kloof met haar onherstelbaar was geworden, de eenheid der Protestantsche Kerken wilde hij handhaven, zooals inzonderheid bleek, toen men de Protestant-sche leiders op een Concilie wilde saamroepen om één gemeenschappelijke Confessie op te stellen en Calvijn daarmede zijn hartelijke instemming betuigde. Het was diezelfde echte Katholieke geest die de Gereformeerde Leiders te Frankfort later bevoogde de Luthersche Vorsten en Kerken te verzoeken de Formula